

Galéria umelcov Spiša uvádza premiérový výstavný projekt: Hommage významnej osobnosti slovenského umenia Vladimíra Popoviča, s definovaním výtvarnej väzby k regiónu Spiš.

Miesto / kontakt:	Galéria umelcov Spiša (GUS) – kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, Zimná 46, Spišská Nová Ves, www.gus.sk
Názov výstavy:	Vladimír Popovič: S. P. I. Š.
Termín výstavy:	26. 11. 2025 – 22. 3. 2026
Vernisáž výstavy:	streda, 26. 11. 2025 o 17.00
Kurátorka výstavy:	Mgr. Beata Jablonská, PhD.
Kontakt pre médiá:	Mgr. Lucia Benická, riaditel@gus.sk , 0948 882 717
O výstave na webe:	https://www.gus.sk/vladimir-popovic-s-p-i-s/

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, uvádza premiérový výstavný projekt prezentujúci výber z tvorby autora Vladimíra Popoviča, s definovaním výtvarnej väzby k regiónu Spiš, ktorý zásadne vstúpil do formovania ikonografie jeho diel. Nosné tematické okruhy výstavy tvoria diela z archívu autora, zo súkromných zbierok a zo zbierkových fondov slovenských galérií. Výstava je uvedená v rámci dramaturgického cyklu Profily. Projekt z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Kurátorka výstavy Beata Jablonská uvádza: „Vzťah Vladimíra Popoviča ku Spišu je špecifický a aj preto si vyžaduje viac, ako len letmé výstavné ohliadnutie. Krajina Spiša nebola pre neho len vzdialeným domovom, na ktorý si niekedy sentimentálne zaspomínal. Nemusel, pretože Spiš bol neoddeliteľnou časťou jeho cítenia, rozmyšľania a tvorenia. Ako pestovaný úkaz, prítomný v jeho bytí, vstupujúci do jeho tvorby v celej škále možného pôsobenia – od iracionálneho podvedomia až po uvedomené stotožnenie.

Vladimír Popovič prežil detstvo na Spiši, v kraji deda a otca. Rodina sa usadila najprv v povojnovom Hniezdom, kde obchod so zmiešaným tovarom sa pre zvedavého chlapca stáva vzrušujúcim stredom detského vesmíru. A nielen to. Atmosféru miestneho „faterlandu“, v ktorom sa odohrával spoločenský a kultúrny život komunity, od svadieb po pohrebné kary, od kortešačiek po divadelné a filmové predstavenia si uchováva ako najdôležitejšie zážitky, ktoré navždy ovplyvnili jeho vnímanie sveta. A podobne z domu v Kežmarku, kde sa neskôr rodina Popovičovcov sťahuje, sa mu ponúkol najuhnančivejší pohľad na svete. Monumentálne tatranské štíty, čarovne sa meniace 365 dní v roku, najmä v čase súmraku, kedy zachádzajúce slnko prepožičiava svetu najkrajšie svetlo. Divadelná kulisa Tatier, ako aj reálie ďalších magických miest ako Spišská Kapitula, Spišský hrad, Sivá brada, Strážky, Kežmarok, či Kráter vo Vyšných Ružbachoch, alebo vzdialenejší Červený kláštor s legendou o lietajúcom mníchovi Cypriánovi sa v tvorbe Vladimíra Popoviča menia na topografickú záchytnú sieť „spišských obrazov“.

Iným, rovnako dôležitým spoluhráčom pri budovaní obrazu, je tvorenie samotného príbehu. Opäť, aj tu si postupne vytvoril a ustálil znakovú obrazovú ikonografiu, najčastejšie s motívmi vajec, rebríkov, stolov, bránok – kapúr, stodôl, kopcov s vrstevnicami polí, kľukatých ciest – olemovaných míľnikmi, kvetov ohníc, zavýjajúcich psov, kráčajúcich krucifixov, padajúcich hviezd, či kráterov a kozmických lievikov. Vyberá z nich a vsádza do príbehov, rámcovaných bohatými spomienkami. Povahu snívajúceho chlapca a odvážnu obraznosť detstva si vedome pestuje ako vzácny nástroj, ktorý neodložil ani pod váhou veku, skúseností, či získaných vedomostí. Posledným, ale nezanedbateľným formujúcim elementom, ktorý určuje podobu a tvar obrazového príbehu je „reč“ rozprávača. Vladimír Popovič našiel svoj výtvarný rukopis v prienikoch a prechodoch medzi kresbou a maľbou. Takto dokáže rozhýbať akýkoľvek znak, animovať a inscenovať, rozplynúť v maliarskom geste, či rozpísať do úderného textu. Maľuje a kreslí farbou, najčastejšie ceruzkou, temperou, olejom, latexom, atramentom, alebo pastelom a tušom. Okrem pera a štetca rád používal spreje, pečiatky, či dokonca maliarske valčeky.

Výstavou S. P. I. Š. sa po vyše tridsiatich rokoch Vladimír Popovič vracia do Spišskej Novej Vsi. Práve tu, začiatkom 90. rokov 20. storočia, spolu s Ivou Mojžišovou, vtedajšou kurátorkou autorových putujúcich výstav po slovenských galériách, vystúpil zo samoty orwellovských osemdesiatych rokov, aby začal naplňovať porevolučnú históriu svojej tvorby.“

Profil autora

Vladimír Popovič sa narodil 27. 11. 1939 vo Vysokej nad Uhom. Celé svoje detstvo prežil na Spiši, odkiaľ pochádza rodina jeho deda Gustáva Popoviča (Vyšný Slavkov). Bolo to Spišské Podhradie, Hniezdne, a neskôr Kežmarok, ktoré rezonujú v jeho tvorbe. V roku 1954 odchádza do Bratislavy študovať na Školu umeleckého priemyslu, ktorá zásadne určila jeho celoživotné smerovanie. V rokoch 1959 až 1965 pokračuje na Vysokej škole výtvarných umení (profesori Dezider Milly, Peter Matejka) a na Akadémii výtvarných umení v Prahe. V rokoch 1960 a 1961 zakladá s Elom Havettom Divadlo obrazov, kde režíruje hru „Malý princ“ (podľa Exupéryho), ktorú oživuje scénickými prvkami s použitím živých hercov, tieňohry a rekvizít, ktoré sa neskôr objavili ako dôležité súčasti jeho tvorby. Je jedným z prvých v slovenskom výtvarnom umení, ktorý ako samozrejmosť používa a zapája do maľby papier a vlastné texty. Vytvára tak v polovici 60-tych rokov trojdimenzionálne papierové „krkváže“, vo forme závesných objektov, alebo ako súčasť svojich „Akcií pre 4 oči“, tým sa svojou tvorbou zaraďuje medzi budúcich akčných umelcov a konceptualistov. V roku 1965 a 1967 má v Bratislave prvé autorské výstavy (kurátorka Iva Mojžišová). Vydáva vlastnú bibliofiliu „Oblečená Mája“ (1967), za ktorú dostáva Cenu osamelých bežcov. V roku 1968 má účasť na príprave medzinárodnej výstavy Danuvius v Bratislave (kurátor Ľubor Kára), kde aj vystavuje. Jeho nezameniteľná autorská poetika sa neskôr uplatňuje vo filme „Slávnosť v botanickej záhrade“ (1969), režiséra Ela Havettu, kde bol autorom výtvarnej koncepcie (cena Strieborná siréna, Sorrento). V roku 1970 bol pozvaný na akciu Polymuzický priestor v Piešťanoch (kurátor Ľubor Kára), kde pri hoteli Magnólia umiestnil 8m vysokú „Veľkú gumipušku“, namierenú na tieňohru schodiska hotela.

Na začiatku 70-tych používa pop artový znak a neskôr prechádza k expresívne ladenej maľbe, uplatňujúc rýchle-spontánne, maliarske gesto. V 80. rokoch postupne uberá z farebnosti a sivá farba sa stala dominantnou. Jeho tzv. „šedáky“ vystihujú jasný osobný a umelecký postoj k obdobiu „normalizácie“. V 90. rokoch sa v jeho maľbe posilňuje racionálna zložka tvorby. Ak v jeho dovtedajšej tvorbe dominovala figúra, tak teraz aj malý, zdanlivo bezvýznamný predmet sa stáva dôležitým a rovnocenným znakom. Stali sa z nich znaky jeho „abecedy“.

Do nežnej revolúcie žil ako slobodný umelec, mimo záujmu oficiálnej kritiky. Po roku 1989 sa jeho tvorbe dostalo uznania a intenzívneho vystavovania doma a v zahraničí. Počas celého roku 1990 usporiadal svoju prvú retrospektívnu výstavu „Od jari do leta“ (konceptia Iva Mojžišová), ktorá začala v GUS v Spišskej Novej Vsi, pokračovala v Levoči, Banskej Bystrici, Košiciach a skončila v Umeleckej Besede v Bratislave. Bol pozvaný učiť na Vysokú školu výtvarných umení v Bratislave, kde viedol multimediálny ateliér KR.E.S.BA na katedre grafiky a kde pôsobil do roku 2007. V roku 1993 bol vymenovaný za profesora. V roku 2002 sa v Slovenskej národnej galérii predstavil Veľkou retrospektívnou výstavou (konceptia Zora Rusinová) a v roku 2010 autorskou výstavou „Déja vu“ v Danubiana Meulensteen Art Museum Bratislava. V roku 2011 bola mu udelená Hlavná cena Tatra banky.

Jeho bohatý tvorivý život sa ukončil 20. 4. 2025. Jeho diela sa nachádzajú vo významných domácich a zahraničných verejných a súkromných zbierkach.

Galéria umelcov Spiša, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja, patrí medzi najmladšie zberateľské inštitúcie v regióne, založená v r. 1987. Zameriava sa na profesionálne výtvarné umenie s prioritnou orientáciou nielen na spišský región: v poslednom desaťročí sa pôsobenie galérie rozširuje z regionálneho na širší národný a európsky priestor. Zbierkový fond k 30. 12. 2024 tvorí 2 596 výtvarných artefaktov, časť z nich je prezentovaná v troch stálych expozíciách – Terra Gothica, Jozef Hanula a Záhrada umenia. Galéria realizuje množstvo sprievodných a edukačných programov v dialógu so zbierkou a aktuálnymi výstavnými konceptmi. V r. 2024 uviedla 20 výstav, prezentovala 121 vystavujúcich umelcov z 8 krajín, uviedla 110 programov, obohatila zbierku o 35 nových akvizícií, doplnila 229 knižných prírastkov a počas roka privítala cez 18 000 návštevníkov.